

Павло Дмитрович ЧЕРВОНИЙ,

доцент кафедри педагогіки та психології факультету № 3
Харківського національного університету внутрішніх справ,
кандидат педагогічних наук, доцент;
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8172-7732>

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗІ СПЕЦИФІЧНИМИ УМОВАМИ НАВЧАННЯ

Визначено, що в різних країнах спостерігається криза ідентичності, яка в останні роки зростає. В сучасному світі проблема визначення громадянської ідентичності є однією з головних тем обговорення як в науці так і в повсякденному житті. Показано, що актуальність визначеної тематики обумовлена особливостями міжкультурного аспекту, що відображає особливості менталітету, віри, цінностей та прагнень.

Ключові слова: громадянська ідентичність, розвиток, формування.

Визначення громадянської ідентичності – це одне з головних завдань сучасного суспільства. Пріоритетним у вирішенні цього завдання є формування у молоді ціннісного відношення до явищ суспільного життя. Науковці наголошують, що основна мета при визначенні громадянської ідентичності полягає у формуванні громадянськості як найголовнішої якості особистості. Яка містить у собі внутрішню свободу та повагу до державної влади, любов до Батьківщини, прагнення миру, почуття власної гідності та дисциплінованості, гармонійного прояву патріотичних почуттів тощо [1].

Зміни, які відбуваються в сучасному суспільстві визначають нові вимоги до проблеми формування громадянської ідентичності. Знання та повага до рідної мови, повага до прав та свобод людини, любов до Батьківщини та родини – розглядаються як базові напрямки у питаннях громадянської ідентичності.

Громадянська ідентичність направлена на формування громадянської компетентності особистості. Громадянська компетентність - це сукупність готовності та здібностей, які дозволяють особистості відповідально та ефективно реалізовувати весь комплекс громадянських прав та обов'язків в громадянському суспільстві та застосовувати свої знання і вміння на практиці.

Громадянська позиція особистості формується під час становлення особистості. Формування громадянської ідентичності має певні специфічні особливості у різних вікових періодах, починаючи зі шкільного віку. Найбільш інтенсивне формування громадянської ідентичності особистості відбувається під час навчання у закладі вищої освіти зі специфічними умовами навчання [2]. Викладання дисциплін у зазначених закладах повинно викладатись виключно на рідній мові, а саме Українською. Вищі навчальні заклади зі специфічними умовами навчання спрямовані на викладання дисциплін більш професійної спрямованості: тактико спеціальна підготовка, вогнева підготовка, оперативно-пошукова діяльність, професійно психологічна підготовка працівника поліції тощо. Але для посиленого формування саме громадянської ідентичності одними з головних предметів є Українська мова, більш професійної спрямованості, історія держави та права. Також у вищих навчальних закладах освіти зі специфічними умовами навчання існують факультативні заняття, які допомагають у формуванні громадянської ідентичності майбутнього працівника поліції.

Таким чином, можемо визначити пріоритетні напрямки роботи вищого навчального закладу зі специфічними умовами навчання щодо формування громадянської ідентичності:

- навчання, яке містить не тільки інтелектуальний розвиток особистості, а й направлено на формування моральних цінностей та установок;
- професійне виховання, яке містить формування професійних навичок та вмінь, а також сумлінного та відповідального ставлення до навчання і служби;

- патріотичне виховання, яке формує повагу, шану, любов та вірності до своєї Батьківщини, прагнення своїми власними діями зміцнювати її велич;
- історично-патріотичне виховання, яке містить вивчення історії України через призму повномасштабного вторгнення російської федерації та ролі України в світі.

Підводячи підсумки можемо підкреслити, що формування громадянської ідентичності у закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання має певні завдання, які потребують реалізації, а саме: прививати майбутнім працівникам поліції почуття відповідальності за свої вчинки та дії; розуміння ними громадянської позиції; формувати у майбутніх поліцейських цілісне уявлення щодо призначення людини у суспільстві; формування знань щодо своєї етнічної приналежності, розуміння національних цінностей, спілкування та навчання українською мовою, виховання патріотизму, шанувати традиції та культуру своєї країни.

Список бібліографічних посилань

1. Психологічні закономірності розвитку громадянської свідомості та самосвідомості особистості : У 2-х т. К., 2001. Т.1. С. 39–46.
2. Макарова О.П. Формування громадянської ідентичності в закладах вищої освіти. *Вчені записки Таврійського Національного університету ім. В.І. Вернадського. Серія «Психологія»*. Том 31 (70). № 3, 2020.
3. Ровенчак О.А. Особистісна складова ідентичностей і практик українських емігрантів. *Соціальна психологія*. 2011. № 5. С. 120–130.

Одержано 20.02.2023

УДК [378.6:351.74]:[316.77+316.6](477)

Артем Віталійович БЛЮУСОВ,

викладач кафедри іноземних мов факультету № 4

Харківського національного університету внутрішніх справ,

аспірант Харківського національного університету внутрішніх справ;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2807-2914>

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ДЛЯ ПОПЕРЕДЖЕННЯ КОНФЛІКТНОГО СПІЛКУВАННЯ

Розглянуто питання формування професійно-комунікативної компетентності задля попередження конфліктної комунікації. Наведено алгоритм вирішення конфлікту, який може бути застосований поліцейським у професійній діяльності.

Ключові слова: навчання, спілкування, конфлікт, деескалація, криза, компетенція, поліція, правоохоронні органи.

Огляд і аналіз наукової літератури (Р. Бейкмана, Б. Бруссарда, Д. Коркорана, Д. Ханкерсон-Дайсона, Л. Хасбендса) свідчить, що у психолого-педагогічних науках проблема формування ефективних навичок спілкування з населенням та управління конфліктами у працівників правоохоронних органів, досліджувалася недостатньо. Значна кількість досліджень була присвячена питанням фізичної підготовки, правомірності застосування силових засобів, тактики деескалації конфліктів, запровадженню програм навчання міжкультурному спілкуванню. Образ поліцейського часто асоціюється з суворим чоловіком, безкомпромісним і швидким у застосуванні сили в будь-якій ситуації. Проте, у професійній діяльності поліцейських різних підрозділів, зокрема, дільничних офіцерів, поліцейських офіцерів громади, домінує комунікативна діяльність, яка вимагає володіння різними вміннями і тактиками спілкування, що поєднує в собі поняття «професійно-комунікативна компетентність». Офіцери поліції щодня взаємодіють з різними категоріями населення, і оволодіння різними прийомами, техніками і засобами спілкування сприятиме ефективності їх професійної взаємодії.